

ВЛАДИМИР ПОЛЯНОВ

КУЧЕТО ОТ ПОЛЕТО

chitanka.info

Вие ще се съгласите с мен, че не всички работи стават, както ги мислим. Вземете например китайския император, той мислил да се жени и ето, вместо жена, рибя кост спряла на гърлото му и той умрял. Ако това не е станало с тоя чуден император, вярвайте, то сигурно се е случило с друг. Има и други случаи. Гледате бръмбарче — малко, красиво, със златна точица на гърба.

— Милото бръмбарче! — възкликват вие с безгранична радост и в същия миг го смачкват.

Защо го сплесвате бедното животинче, можете ли да отговорите? С мен се случи горе-долу подобно нещо и моят ум не може да намери обяснение. Наистина жертвата ми не беше бръмбар, но не е ли все едно. Има ли някаква разлика за красивото насекомо, което е пострадало така жестоко, между него и годеника на моята сестра например. Живота на всекиго е еднакво скъп. Аз вярвам, че тая разлика не би я намерил и нещастният годеник.

Извинете, ако ви се струвам малко неясен. Нали работата не е да се измислят различни теории, а да се каже истината — точно онова, което се мисли. Накрая китайският император и глупавият бръмбар може и съвсем да не са съществували, но аз казах точно какво мисля при спомена за милия годеник на сестра ми.

Ние бяхме приятели и аз много го обичах. Той беше постоянният гост на нашия дом. В същност това дойде по-късно: когато Филип видя сестра ми. Отначало той идеше доста редовно в къщи и винаги когато го очаквах. Ние се отделяхме в моята стая и там прекарвахме хубави часове. Той беше мил и забавен събеседник. Най-важното: имаше какво да разказва. Неговият живот в странство, където беше прекарал последните години, тежеше от прелестите на много истории, а самото странство бе освежило кроткия ум на българския студент с много идеи и свободни възгледи. Да си призная направо: той идеше при мен в сиянието на нов човек и аз го приемах на драго сърце. Моето сърце, сподадено в безобидния, еднообразен живот, който тътрузи старата си количка по друмищата на нашата земя, търсеше новото.

Аз се съгласявах с всяка мисъл на Филип. Той говореше за устройството на живота, за отношенията между хората. Най-често: за свободата на човека в неговите проявления към обществото, семейството, жената.

— Виждаш ли — казваше моят приятел, — ние, българите, сме корав народ, бетонирани сме ние в кашата от понятия, останали още от турско време.

— Да — съгласявах се аз.

Той продължаваше:

— Поискаме ли да възприемем новото, да се кръстим под евангелието на един по-нов живот, като побесняло куче се нахвърля върху нас старата ни душа, позеленяла от времето и от допотопните си разбирания, и ние се мятате в един трагичен кръстопът.

— Точно така — повтарях аз.

Когато Филип видя сестра ми, започна да идва по-често в къщи. По-късно стана постоянен гост. Както казах, той беше мил, забавен, имаше изящна външност, която чудно отговаряше на пламналите му очи и строго изписаното лице в красотата на истински благородник. Аз вярвам, че това се харесваше повече на майка ми и сестра ми, отколкото неговите свободни мисли, но дори и това беше достатъчно, за да е желан гост.

Когато аз отсъствувах от къщи, посрещаше го сестра ми. Тя го приемаше в салона или на цветната ни веранда и там прекарваха дълги часове. Аз предполагах как могат да се прекарват тези часове, но никога не очаквах обикновеното. Все пак то дойде. Един ден Филип поиска сестра ми.

Никой не му я отказа. Оттогава Филип идваше в къщи и търсеше годеницата. Аз седях в стаята си. Нашето приятелство свърши — остана само моята обич към него.

Вече готвехме сватба, когато всичко тръгна по още по-обикновен път. Сестра ми загина, а годеникът изчезна някъде.

Майка ми започна мълчаливо да следи. Аз не видях нищо лошо. Само явната мъка на Вера не ми даваше да се радвам. Едва смогвах да се закача:

— Вера, господин годеникът те поздравлява сърдечно.

Тя се усмихваше болно и питаше:

— Вижда ли го?

Бедната, тя не можеше да разбере колко примитивна е нейната скръб по избягалия годеник. Филип сигурно би се смял на нейната проста, стара душа.

— Не — отговарях аз. — Но той сигурно би те поздравил, ако го срещнеш.

Сестра ми навеждаше глава и се оттегляше в стаята си. Там оставаше цели часове. Заключение. Мълчалива. Аз вярвах да чете старите писма на забягналия любим.

Когато след много дни срещнах годеника, поздравих го сърдечно:

— Хе, виждам те най-после. Хубава комедия скрои със сестра ми. Великолепно нещо!

Той се смути. Видях мъката му да се завладее.

— Каква комедия? — попита малко изпитателно.

Аз се засмях.

Сега той запита с присвити очи. Между клепачите искряха пламъчета.

— Дали всички домашни споделят радостта ти?

— Вера не. Съжалявам много. Тя е глупава.

— Аз също! — отговори той и пламъчетата в очите му горяха в лукавство.

Аз не забравих да се похваля на сестрата за тая среща. Тя не се засмя. Приблужи и тихо помоли:

— Намери го пак. Кажу му да дойде. Трябва да приказвам с него.

— Ти се предаваш първа! — засмях се от все сърце.

— Да! — усмихна се болно тя.

Същия ден потърсих добрия Филип. Желанието на Вера не го изненада. Обеща да дойде. Взех го сърдечно под ръка и така отидохме да се почерпим. Когато вдигнах малката чашка, вместо наздравица, аз казах:

— Колко глупави са нашите момичета.

— Глупави са! — повтори той.

— В странство е по-друго!

— По е друго! — съгласи се моят приятел и пи.

Когато се разделяхме, накарах го да повтори обещанието си. Беше ми жал за Вера. Той го повтори.

Но не го изпълни. В часа, когато Вера го очакваше, получи писмо от него. От ъгъла на стаята аз видях треперещите ръце, с които разтвори малкия плик.

Тези ръце са единственото, което запомних тоя ден от живота на Вера. През нощта майка ми, обезумяла от страх, ме издърпа от леглото.

Старата не смогваше да говори. Взе ръката ми и ме повлече към Верината стая.

От живата Вера не можах да видя нищо повече. Сестра ми се беше отровила през тая нощ. Що се бе случило? Какво я накара да стори това? Тя не бе оставила обяснение. А сам не можех да го намеря. Конфликтът с годеника ѝ ми се виждаше невероятен за причина. Вера беше зряло, умно момиче.

Майка ми разрешаваше тоя въпрос по-лесно. Тя дори не помисли върху него. С неизразимата мъка на майка тя твърдеше:

— Убиха детето ми!

И ако убиецът се вестеше пред очите ѝ, би го посочила: годеника.

Верината смърт бе обичайният край на обикновени неща. Но тя дойде, за да пречупи нещо в мен. В дома ни зацари мълчание и скръб. Смъртта отнесе всичката ни радост. Майка ми, приведена и цяла в черно, замисли само за малкия гроб някъде край града. Аз сетих да съм изгубил нещо повече от една собственост — смисъла на живота си. Заключих се за света и с плахи стъпки дебнех из полумрака на нашия дом спомените по мъртвата.

Един обяд, през тези тежки дни, майка ми седеше необикновено замислена пред масата. Старата беше съвършено побеляла и грохнала напоследък. Не говореше никога. Тихо преглъщаше сълзите си. Тя беше останала, за да бъде сякаш живият образ на скръбта, която направи дните ми тихи и болезнени, а нея мълчаливо водеше към гроба. Или да бъде сянката на страшното, което стана в нашия дом.

Едва докоснал яденето, аз поисках да се оттегля. Отдавна бях престанал да утешавам моята стара майка. Виждах: не от утешение се нуждаеше тя. Пригладих ласкаво белите ѝ коси и тръгнах.

До вратата чух тихия, шепнещ глас. Тя ме викаше:

— Нася, почакай малко.

Аз се обърнах. Приближих и коленичих до нея.

— Мамо!

Тя се колебаеше. Стоеше със сведена глава и се бореше с някаква мисъл.

— Искаш да ми кажеш нещо, мамо! — подсетих я аз.

Сълзи блеснаха в милите, измъчени очи. Пригалих лицето си о сухата ѝ топла ръка. Тя потрепера. Усетих пръстите да се сгърчват.

— Прочети! — чух тогава гласа на майка ми и пръстите ѝ вмъкнаха в ръката ми парче хартия.

После тя стана и излезе, превита под товара на тежки мисли. Погледнах учудено след нея, веднага след това писмото. Разтворих го и прочетох. Един път. Втори. Стана ми смешно. Зачетох го още веднъж. Взех листче и отбелязах три чертички. Спомням си, между това помислих нещо за статистическите сведения и писмата. Никой не е държал досега статистика колко пъти се прочита едно писмо. Аз бях първият.

— Какво?

— О, да! Мерси! Юбилей! Моля ви!? Аз едва започвам своята дейност.

Усмивам се. Главата и кръстът ми правят поклон. Когато се изправих, отсреща ми нямаше никой. Усмивката ми висна ненужна на устните. Нещо блъска главата ми. Блъска и вкова една мисъл. Каква? Разтварям очи и търся мисълта. Виждам писмото. Адресирано до сестра ми. Изпратено: от годеника. Името Вера стоеше на плика. Неговото — плахо отбелязано в писмото. Очите ми, широко разтворени, търсят. Мисълта се върти. Бързината на сто конски сили я дават като обръч, като безплътна кръгла линия с вълни на движение, като точка на всемирно движение. Очите търсят. Докато в тях пламна огънят на лудост, а в главата си усетих тежестта на камък, който притиска кръвта, вковава мозъка ми. Не разбирах нищо. Къде съм? Какво е това?

Вера! Да, Вера! Моята сестра! Тя сияе от радост. Тя е щастлива. Навън е пролет. Тя е самата пролет. Обвива ме с ръце и звъни.

— Той дойде.

— Кой?

Аз питам „кой“ и мисля: Вера!

Той се покланя. Облечен е в черно. Той държи Вера под ръка.

— Повърнете ми 4 лева.

Аз чета:

сгодени... повърнете ми 4 лв...

Филип Загорски и Вера...

крем К а а а

Аз чета:

Бих желал...

Очите ми се разтварят. Те виждат: писмото.
Аз чета:

Бих желал.

По-надолу.

Да не ме търсите, нито очаквате повече.

И още:

Допитах се до някои лекари.

— Слово! Поща! Народ!

Аз скочих. Замая люлее къщата. Аз се люлея. Огън облива тялото. Безсилие пречупва коленете. Виждам: нашата трапезария. Стола на майка ми. Къде е мама? Простирам ръце и търся. Тя е тук. Тук? Камък притиска кръвта ми и шибва в ушите, очите, пици в ноздрите. Пристъпвам и падам.

Сподавен плач и плах шум ме събуждат. Отварям очи. Наблизо е нашата слугиня. Тя плаче. Наоколо непознати хора. Скачам. Гледам учуден. Всички са смутени. Слугинята зарива по-громко.

Вратата на стаята се отваря. Влизат още хора. Познавам домашния ни лекар. Той идва до мен. При това казва:

— Късно беше за лекарска помощ.

Аз хващам раменете му, гледам го вторачено и питам:

— Какво има?

Разтреперано от плач, приближава момичето. Подава ми плик:

— Тя ме повика преди и каза да ви предам това.

Вземам плика. Оглеждам всички. Питам:

— Коя е тя?

Съседната врата отново се отваря. Там е стаята на майка ми. Една жена излиза. Не майка ми. Тя също плаче. Изтичвам насреща ѝ. Блъсвам притворената врата и ужас раздира очите ми.

На леглото, върху белите покривки, лежеше мъртва майка ми.

* * *

Над нашия дом нещастieto беше завило камшик. Отиде сестра ми, умря майка ми.

В писмото, което старата остави, се зъбеше причината за всичко. Там аз прочетох:

Ти разбра от писмото на Филип. Сестра ти е била обезчестена. Аз не мога да преживея това, но ти трябва да останеш, за да отмъстиш.

Майка ти.

Ако някой ме попиташе защо живея още, бих посочил писмото на майка ми.

За да отмъстя.

* * *

Когато се върнах след погребението на майка ми, в къщи на прага ме посрещна непознато мълчание и пустота. Аз свалих шапка и поздравих новия гостенин.

Той не ми отвърна. Облъкна ме студено и процеди:

— Сега ти имаш много работа.

— Да — отвърнах аз.

Отидох в трапезарията и пих коняк.

Тогава дойде майка ми. Или: аз отидох при нея. Тя лежеше мъртва между белите покривки на леглото и ме викаше. Аз отидох при нея.

— Оставих писмо за теб — каза тя.

Бледото и сгърчено от насилствената смърт лице не помръдваше. Чудех се как приказва. Тя повтаряше:

— Оставих писмо за теб.

Аз отговорих:

— Да, получих го.

И се върнах в трапезарията. Тя дойде след мен с леглото и белите покривки. Тук аз я попитах:

— Искаш ли чашка коняк?

Тя повтори:

— Оставих писмо за теб.

Стана ми отегчително. Взех шапката си, излязох. Аз не мислех да изпълня завета на мъртвата. Сърцето ми не носеше жажда за мъст. Филип беше погубил сестра ми и майка ми, но имаше ли той някаква вина за тяхната глупост? Той беше новият, свободният човек. Тежко им, че не го разбраха. С мене е по-друго. Аз го разбирам. Той постъпи както трябваше. Щеше да бъде жалък дърдорко, ако бе сторил друго. Ах, как обичах аз този Филип!

Няколко улици с къщи, които се чупеха и люлееха в пияна омая. После започваше полето. То ме викаше, необятно и мълчаливо. Отидох като при другар. Ние имахме да приказваме. Аз казах:

— Какво би сторил ти, ако обезчестяха сестра ти, а майка ти умре от тъга по нея?

Полето мълчеше, огромно и необятно. Легнах в тревата му. В ушите ми пищеше:

— Какво би сторил, ако обезчестяха сестра ти?

Аз казах:

— А, старо, ти кърмиш народа ни, твойт сок насочва силите му. Твоята постъпка ще бъде негова. Разбираш ли ти от тези работи?

Смях захриптя в гърдите ми. Извадих цигара и запуших. При това изцедих:

— Ако ти имаш сестра, бих я погубил.

Громък смях затресе тялото ми. И по-нагло, и по-цинично подхвърлих:

— И с други бих сторил същото, защото няма път, който да не е обикновеният друм, по който ние возим количките си.

Тогава дойде кучето. Усетих стъпки отзаде си, обърнах се и видях. Мършаво, голямо куче. То стоеше мълчаливо и ме гледаше. Очите му говореха.

Смехът замръзна на устните ми. Нещо уплашено пръхна в мен. Пусто се ширеше от край до край полето. Отгде се взе това куче? Повиках, магнах с ръка. То се озъби. Разтвори уста и показва прогнилите си зъби. Но не мръдна. Потърсих пръст и замерих към него. То остана неподвижно.

Тръгнах си. Непознат страх ме накара да сторя това. Отзаде си чувам стъпки. Бързи, леки. Спрях уплашен. Стъпките затихнаха. Сега досетих дъх и едни очи, които пронизваха тялото ми. Обърнах се: кучето.

Избързах, почти побягнах. След мен — лекият бяг на кучето. Спрях и отново опитах да го прогоня. То стоеше неподвижно. Чакаше. Очите му горяха с предишната злост. Извадих броунинг и стрелях. Без вик, кучето падна покосено.

Аз продължих пътя си с бързи крачки, при които тревата и стръковете цветя шумяха под нозете ми. Отпред препускаше мълчанието и безкрайността на полето. Докато шумът на тревата и сухите цветя заглъхна в друг, познат шум. Обърнах се и извиках ужасен: на няколко крачки от мен стоеше застреляното куче. То ме гледаше със своите големи зли очи.

Побягнах. Дори не знам защо направих това. Бягах като луд. Без да се обръщам и да мисля нещо, освен по-скоро да стигна убежище. Тревога обхващаше душата ми.

Спрях в края на полето.

Тук в зеленината се криеше малка бяла вила. Нито за един миг от моя живот не бях помислял за тая вила. Не знаех, че тя е тук. И целия ден лутания и странни преследвания, съновидения и мъчителна действителност трябваше да ме подхвърлят, за да ме изведат точно пред тая вила.

Първо прескочих оградата. Вратата за втория етаж на къщата беше отворена. Аз позвъних. Стълбите проскърцаха под стъпките на

служинята, която слезе при мен. Тя поздрави. Аз ѝ казах:

— Джеки тича из полето. Трябва да го прибереш.

— Но той е горе! — учуди се служинята.

— Аз го видях вън! Иди!

Момичето се поколеба. После отиде. Аз го проследих с поглед. Когато се скри зад зелената ограда откъм полето, бързо се спуснах по стълбите нагоре.

На стъклената веранда нямаше никой. Ловко приближих съседната врата и почуках.

Филип отвори вратата. Аз знаех, че той ще направи това. Погледнах го и наведох глава, за да скрия радостта си. Смъртта на сестра ми беше отпечатала върху челото му две дълбоки бразди. В същото време видях на закачалката в коридора женска шапка, под нея висеше копринено манто. Той ме гледаше с жадно светнали очи, които викаха за живот и забави. Аз му се поклоних. При това помислих: сгодил се отново. Но когато подигнах глава, казах:

— Изпратих момичето да търси Джеки.

Той ме погледна учудено, бръчките на челото му хлътнаха по-дълбоко и се скъсиха. Аз разбрах: те не бяха за сестра ми.

— Искан да останем сами! — обясних се по-добре и се обърнах към закачалката с шапката и дамското манто.

Стана ми весело. Подадох сърдечно ръка и попитах:

— Как си?

Той затвори вратата на стаята. И като посочи близкото кресло, покани:

— Заповядай. В другата стая имам гости. Ние можем да останем тук.

Аз седнах. Стените на стаята сякаш се смъкнаха с мен. В ушите ми писна съсък. Между тях годеникът на моята мъртва сестра остана като до безкрая теглена линия. Аз повторих:

— Как си?

И усетих гласа ми да се губи в широкото пространство, което се откри зад падналите стени. Аз сам да се понасям. Да полетявам из шеметни простори без граници и безметежни. До оня миг, в който в ушите ми удари пулсът на страшна, не от тоя свят тишина.

— Благодаря, добре.

Чух ясно:

— Благодаря, добре.

Погледнах. Стените се затвориха. Линията се напъна и пречупи. Филип скочи уплашен. Аз потреперах. Тялото ми настръхна в ужас.

Един вик — страшен животински вой — процепи тишината.

Сетих очите ми да се разтварят, да стават страшни и погубващи. Ръцете да се сгърчват и стръвно да налитат напред. Докато в мен, около мен, из цялата къща виеше кучето от полето.

Непрестанно, пронизително, с тържество и победно.

Треперех. Ръцете ми търсеха опора и жестоко се забиваха. Очите ми растяха. Те излизаха из орбитите и убиваха. Така дълго. Мигове. Вечност!

Сън ли беше? Не знам. Не помня. Но не всичко става както ние го помним и мислим. Скъпият годеник на Вера намериха мъртъв в дома му. Там намерили и мен. Аз посочих кучето за убиец. Страшното мършаво куче от полето! Хората казаха, че аз съм бил това куче. Друго те не видели.

Аз съм учуден, изумен. Аз нямах никакво желание да мъстя, нито да убивам. Ние така спокойно си говорехме с моя любим Филип.

— Как си?

— Добре. Благодаря.

— Отдавна не съм те виждал.

— Не бях в града.

— Защо ли?

Помня добре. Аз попитах: Защо ли? — и се засмях сърдечно и весело.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.